

עצמם בתורת אוכלים טמאים. ולכן כלי שרת, אעפ"י שיש לו קדושת הגוף, אבל מאחר ולא שייך בו "פסול טומאה" [וכל פסולו הוא רק אם הוא נטמא בעצמו], שהרי אינו בר הקרבה, ממילא לא שייך בו דין זה של חיבת הקדש.

ב. כתב הרשב"א: האי דלא אוקמיה כגון דאיטמי [האדם על ידי נגיעה] בטמא מת [ונעשה הנוגע ראשון לטומאה, שאינו מטמא את הסכין], משום ד"טומאה פסיקתא" ניחא ליה למינקט [דהיינו טומאת שרץ], דלא איפשר למיהוי האי בשר טמא לעולם, מה שאין כן בטומאת מת, דאיפשר למיהוי ראשון או שני.

והוסיף שם הרשב"א, שגירסתו של ר"ח, הגורס "אילימא דאיטמי בטמא מת" — ליתא! ונראה, שדחה הרשב"א את גירסת הר"ח, משום שקשה לו, היאך נטמא הסכין מאדם שנגע בטמא מת, והרי הוא ראשון לטומאה, והרי אין כלי נטמא אלא מאב הטומאה.

אך בדעת הר"ח נראה לומר, שהוא סובר כי הכלל שאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה ולא מראשון לטומאה, הוא משום שלעולם אין כלי נעשה שני לטומאה. אמנם כאן, כיון שכלי מתכת דינו להיות כיוצא בו בטומאת המת, הרי אף אם נגע הכלי באדם טמא מת, שהוא ראשון לטומאה, נטמא גם הכלי בכיוצא בו, בדרגת ראשון לטומאה. כך ביאר דעתו בקובץ הערות למסכת יבמות [יט ו].

ועיין בחברותא למסכת אהלות בביאור על הר"ש [פרק א משנה א], שמהגמרא במסכת פסחים יח א משמע, כי זה שאין כלי נטמא אלא מאב הטומאה, ולא מראשון לטומאה, הוא חסרון בכח הדבר המטמא, וכן משמע מדעת רבי יהודה [שם טז א], הסובר כי משקים שהם ראשון לטומאה מטמאים כלים, ורק אוכלים אינם מטמאים כלים. ומוכח שהחסרון הוא בדבר המטמא.

אפילו מראשון ושני לטומאה. והטעם, כיון שקבלת טומאת כלים בכלי חול היא מחמת היותו כלי, ואם היה גוש עץ או מתכת, לא היה מקבל טומאה, אבל כלי קדש, היות ונתרבה שאפילו עצים ולבונה מקבלים טומאה, ואפילו מראשון ושני לטומאה, הרי הוא הדין לגבי הכלי, שאין הוא גרוע מגוש עץ מחמת היותו כלי. ויסוד דבריו הוא, שהיות ונתרבו עצים ולבונה שמקבלים טומאה אע"ג שאינם ראויים לאכילת אדם, משום שחידשה בהם תורה שיש להם דין אוכל משום חיבת הקדש, הרי הוא הדין כל כלי שרת, שיקבל טומאה מדין חיבת הקדש, אף אם בהלכות חולין הוא אינו ראוי לקבל טומאה. ובספר דובב מישרים, הביא להקשות על דברי הצ"ח מכאן, שמבואר כי טמא שרץ האוחז בסכין, או טמא מת האוחז בקרומית של קנה, אינם מטמאים את הכלי, ומדוע, הרי כיון שהסכין הוא כלי שרת יש לו להיטמא משום חיבת הקודש, ובעקבות זאת לטמא את הבשר. אלא בהכרח שלא נאמר דין חיבת הקדש בכלי שרת.

ובעיקר דבר זה, מדוע באמת לא נאמר דין חיבת הקדש בכלי שרת, הביא הצ"ח בשם בנו הגאון ר' שמואל שכתב, כי מה שמועילה חיבת הקדש בעצים ולבונה, הוא משום שהם עומדים לאכילת מזבח, אך בכלי שרת, שאינם עומדים לאכילת מזבח, לא נאמר בהם דין זה. ויעויין שם מה שהקשה על זה הצ"ח.

והגרי"ד תירץ, עפ"י מה שאמר הגרי"ז, שדין חיבת הקדש התחדש אך ורק לגבי "פסול טומאה", שנתחדשה בקדשים הלכה של "חיבת הקודש", האומרת שהם נפסלים להקרבה מחמת טומאה הנוגעת בהם, ובזה נאמר שאף טומאת ראשון ושני פוסלים בקדש. אבל לגבי קבלת טומאה לקודש עצמו, לא נאמר שחיבת הקדש נותנת דין אוכל לעצים ולבונה להחשיב אותם